

TÜRKİYE'NİN

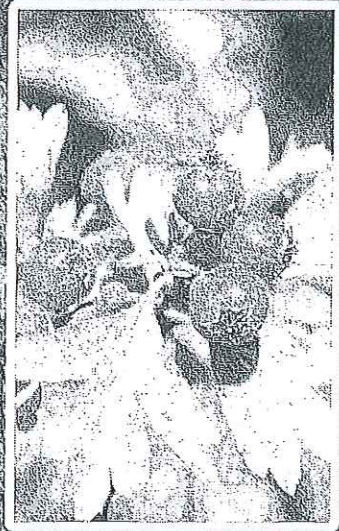
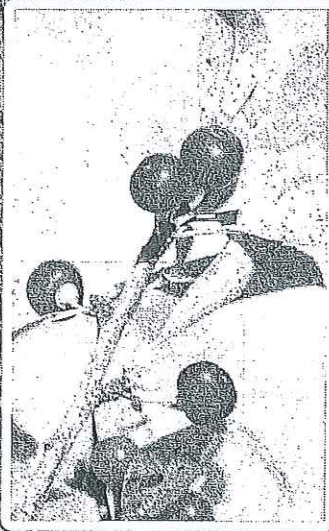
Doğal-Egzotik

AĞAÇ ve ÇALILARI

2

Angiospermiler
(H-Z)

Prof. Dr. Ünal AKKEMİK
Editör

II

Angiospermiler

(H-Z)

Editör

Prof. Dr. Ünal Akkemik

Bölüm Yazarları (Alfabetik sırayla)

Ali Kaya (Orman Mühendisi)	Mehtap Öztekin (İç Anadolu Orm. Arş. Enst.)
Barbaros Yaman (Bartın Ü. Orman Fak.)	Necmi Aksoy (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Bilge Tunçkol (Bartın Ü. Meslek Yokulu)	Nesibe Köse (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)
Dilek Oral (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)	Neval G. Özkan (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Emrah Yüksel (Artvin Çoruh Ü. Orman F.)	Nihan Koçer (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Galip Akaydın (Hacettepe Ü. Eğitim Fak.)	Nurgül Karhoğlu (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)
Gamze Tuttu (Ç. Karatekin Ü. Orman F.)	Özgür Eminagaoglu (Artv. Çoruh Ü. Orman F.)
Gençay Akgül (N.H. Bektaş V.Ü. Fen Ed. F.)	Rüya Yılmaz (Orman Mühendisi)
Güven Aksu (Artvin Çoruh Ü. Orman F.)	Saim Başaran (Batı Akdeniz Orm. Arş. Enst.)
H. Tuncay Güner (İst. Ü. Orman Fakültesi)	Salih Sercan Kanoğlu (N. Gökyiğit Botanik B.)
Halil Çakan (Çukurova Ü. Fen-Ed. Fak.)	Serdar Aslan (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Hatice Yılmaz (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)	Şülkran Kültür (İstanbul Ü. Eczacılık Fakültesi)
Hayal Akyıldırım (Art. Çoruh Ü. Orman F.)	Tolga Ok (K. Maraş S. U. Orman Fakültesi)
Meral Avcı (İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesi)	Turgay Birtürk (Düzce Ü. Orman Fakültesi)
Mehmet Fırat (Van Y. Yıl Ü. Eğitim Fak.)	Ünal Akkemik (İstanbul Ü. Orman Fakültesi)

Potentilla L.(Parmakotları)

Özgür Eminağaoğlu, Mehmet Fırat

Genellikle kışın yapraklarını döken, çoğunlukla çok yıllık otlar, çalimsı ya da bodur çalı durumunda bulunan odunsu bitkilerdir. Yapraklar tüysüz, elsi şekilde, tüysü veya üç yaprakçıklı, yaprak dizilişi almaçlıdır. Çiçekler çoğunlukla erselik, nadiren tek eşeyli, genellikle uç durumlu (terminal), tek ya da az çiçekli bileşik salkım(simoz) halinde, 5 veya nadiren 4 parçalıdır. Hipantium, hafifçe içbükeydir. Dış çanak yaprak mevcuttur. Taç yapraklar sarı veya beyaz, nadiren kırmızımsı renklidir. Stamenler ortalama 20 adettir. Meyve, akenlerin oluşturduğu bir başçık halinde ve stilus hemen hemen uç durumludur (hemen hemen ovaryumun tepesine yapışıkır). Meyve yan durumlu ya da bazal (dibe yakın yerleşmiş), uzun veya kısa, genellikle kalınlaşmış, akendir. (Peşmen, 1972; Gökmen, 1977).

Potentilla cinsi *Trichothalamus* (Lehm.) Reichb., *Schystopyllidium* Juz., *Comarum* (L.) Syme., *Potentilla* ve *Fragariastrum* (Heister ex Fabr.) Reichb. olmak üzere 5 altcins ayrılır. Türkiye’de 53 türü doğal olarak bulunan *Potentilla* cinsinin 2 türü odunsu olup *Trichothalamus* seksiyonuna aittir (Tutin ve ark, 2010).

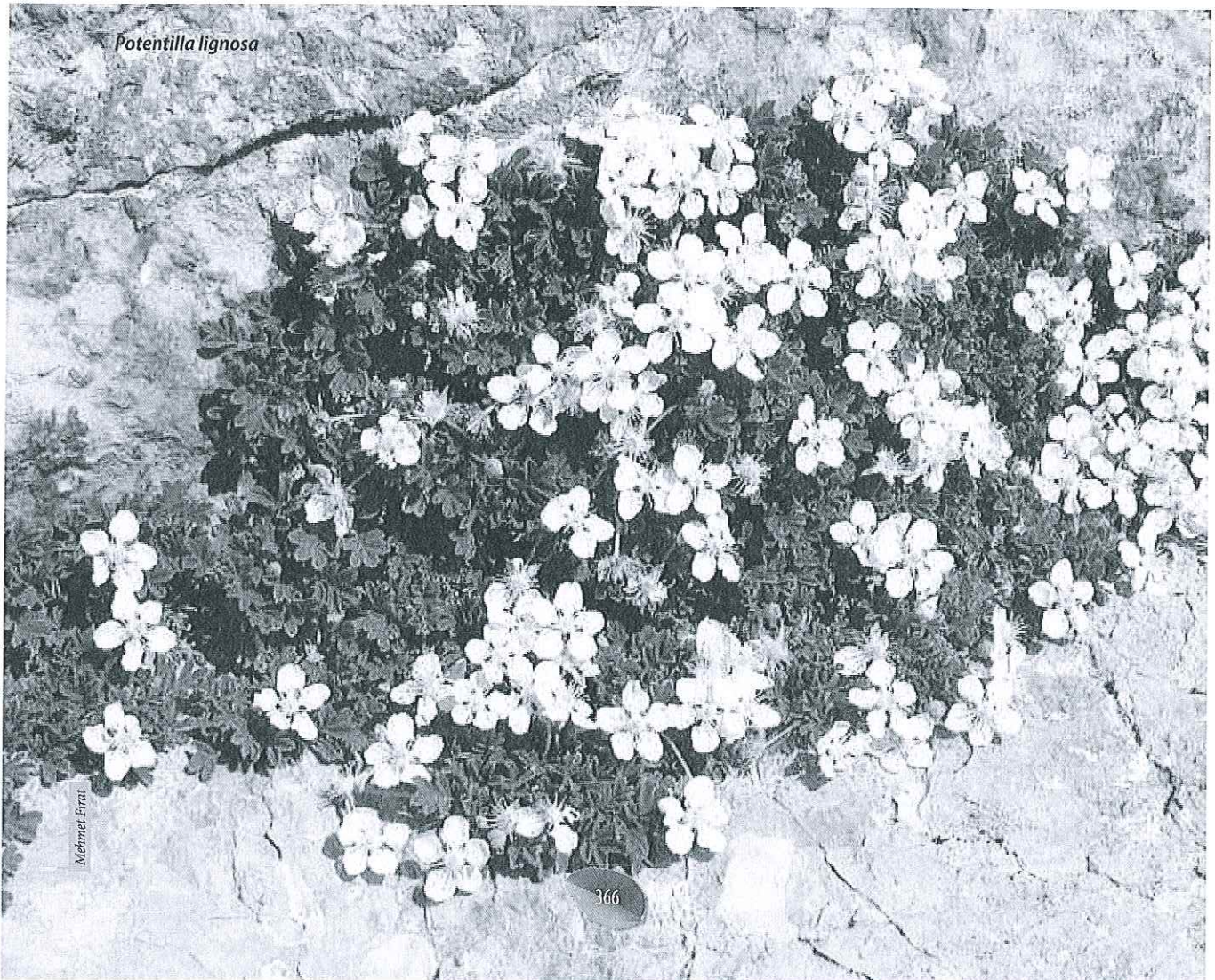
Bu iki türe ilişkin tanı anahtarları aşağıda verilmiştir (Peşmen, 1972):

1. Taç yapraklar sarı; yaprakçıklar tam kenarlı; gövde dik, boyu 1 metre kadar

.....*Potentilla fruticosa*

1. Taç yapraklar beyaz; yaprakçıklar uçta dişli; gövde yatık

..... *Potentilla lignosa*

Potentilla lignosa

Potentilla fruticosa L. subsp. *floribunda* (Pursh) Elkington

Doğal

Yayılışı

Türkiye, Güney Avrupa dağları, Kafkasya, Asya ve Kuzey Amerika'da, 2100-2300 metreler arasında, kayalık yamaçlarda yayılış gösterir. Türkiye'de Kuzey Doğu Anadolu'da, Gümüşhane, Bayburt, Kars, Erzurum illerinde doğal olarak bulunur.

Botanik Özellikleri

Yapraklarını döken, 30-100 cm boylarında, dik ya da yükselen çalılardır. Gövdeleri tüylüdür. Yapraklar, tüysü, yaprakçıklar 5 veya nadiren 7 adet, mızrak şeklinde, (8-) 10-20 mm, tam kenarlı, kenarları geriye doğru kıvrık, alt ve üst yüz yatık kısa, ince tüylüdür. Çiçekler uç durumlu simoz olup fonksiyonel olarak erseliktir. Dış çanak yaprak (epicalyx) parçaları ters mızraksı-şeritsidir. Çanak yapraklar üçgen şeklinde-yumurtamsı, 5-6 mm'dir. Taç yapraklar sarı renkte, ters yumurtamsı- yuvarlak şekillerde, 7-10 mm'dir. Aken meyveler yoğun tüylü; dişicik borusu hemen hemen dipte, topuz şeklindedir. Çiçeklenme zamanı haziran-ağustos aylarıdır (Peşmen, 1972).

Potentilla lignosa Willd.

Doğal

Yayılışı

Türkiye, Kuzey ve Batı İran'da, 1700-2450 m yükseltilerde dikey kalkerli tepeler üzerinde yayılış gösteren İran-Turan elementi olan bir türdür. Türkiye'de Doğu Anadolu'da, Tunceli, Siirt, Van ve Hakkâri illerinde doğal yayılış gösterir.

Botanik Özellikleri

Kayalar üzerine yatık, tüylü ve kalın odunsu dalları olan bodur çalılardır. Yapraklar, tüysü; yaprakçıklar 5(-7) adet, ters yumurtası-dikdörtgenimsi şekillerde, 5-15 mm, uçta 4-8 dişli, grimsi-yeşildir. Çiçekler uç durumlu, tek veya çifttir. Dış çanak yaprak (Epicalyx) parçaları şeritsi-mızraklı; çanak yapraklar 5-7 mm boyunda, yumurtamsı-mızrak şeklinde, sivri uçludur. Taç yapraklar beyaz, ters yumurta şeklinde, tırnaklı, ortalama 5 mm, açıkça çanak yapraklardan daha kısadır. Aken meyveler tüylü; dişicik borusu hemen hemen tabanda, akenden daha uzundur. Çiçeklenme zamanı Haziran-Temmuz aylarıdır (Peşmen, 1972).

